

Grünbaum Margit

Ez az édesanyám, Grünbaum Margit. 1898-ban született. 8 évvel volt fiatalabb édesapámnál. A vonaton ismerkedett meg édesapámmal, mindketten Kürtösre utaztak. Édesapám az Osztrák--Magyar hadsereg katonája volt [lásd: hadsereg az Osztrák--Magyar Monarchiában], édesanyám tisztviselőként dolgozott. Az édesapám, Grünbaum András 1890-ben született Konyáron. Édesapám is, édesanyám is Kereskedelmi Líceumot [felső kereskedelmi iskolát; lásd: kereskedelmi iskolák] végzett: édesanyám Aradon, édesapám Debrecenben. A szüleim magyarul beszéltek, de édesapám ivritül is tudott. Édesapám harcolt az első világháborúban, de nem emlékszem, hol.

A szüleim, miután 1919-ben összeházasodtak, Kürtösön éltek. Én Aradon születtem, 1920. március 17-én. Volt egy fivérem, György, aki 5 évvel volt fiatalabb nálam, tehát ő 1925-ben született. [Csak szülni ment Aradra az anya, egyébként Kürtösön laktak. -- A szerk.] Kürtösön, a háború előtt nem voltak anyagi gondjaink. Jól ment nekünk. Nem volt földünk, de volt egy nagy házunk, benne az

üzletünkkel. Textilüzlet volt, nyári és téli anyagokat, gombot, cérnát, zsebkendőt és a temetésekhez szükséges szemfedőt árultak. Édesanyámnak volt egy szolgálója a házban, Florica, és az üzletben volt egy inasuk. A kürtösi házunk nagy, "U" alakú volt. Nem emlékszem, hány szobája volt a háznak. Csak azt tudom, hogy hármat használtunk közülük. A többi szoba ki volt adva bérbe, három albérlőnk volt. A szüleim komfortosították a házat: volt folyó vizünk. Vizet pumpáltunk a kútból egy nagy tartályba, ami a padláson volt, és azt a vizet használtuk a konyhában és a fürdőszobában. Mi, gyerekek nagyon élveztük ezt csinálni. Fával fűtöttünk, öntöttvasból készült kályháink voltak. Volt egy nagy udvarunk is és a veranda folytatásában egy kicsi kertünk. Az édesanyámé volt, ő gondozta. Nem voltak állataink.

1941-ben egy új törvény [lásd: zsidótörvények Romániában] arra kényszerítette a szüleimet, hogy Aradra költözzenek. Minden falun élő zsidónak városra kellett költöznie, és Arad volt a Kürtöshöz legközelebb fekvő város. 21-22 éves lehettem akkor. A szüleim aztán nem költöztek vissza Kürtösre, bár a törvényt, ami megtiltotta a zsidók falun élését, eltörölték. Minden héten jártak ki Kürtösre eladni anyagokat. 1950-ben a szüleim kimentek Izraelbe, édesapám ott halt meg 1951-ben, nem tudom pontosan, hol, de valahol Tel-Aviv közelében egy kis faluban. A halála után édesanyám egy ideig Nahariján élt az öcsémrel s a családjával. Süteményt sütött és eladta. 1989-ben halt meg Kirjat Jamban, néhány nappal a román forradalom előtt [lásd: az 1989-es romániai forradalom].